

JÕULUAJA II PÜHAPÄEV

(Esimene lugemine Si24 ,1-2.8-12. (1-4.12-16))

Lugemine Siiraki tarkuseraamatust:

Tarkus kiidab iseennast, ülistab end oma rahva keskel. Ta avab oma suu kõigekõrgema koguduses ja kiitleb taevavägede ees: "Nii on mulle öelnud kõige Looja. Tema, kes ta on mind loonud, näidanud koha mu eluasemele ning öelnud: "Asu Jaakobisse ja olgu Iisrael sinu pärisosa". Alguses, enne kõiki aegu, on tema mu loonud ja ma püsin igavesti ega lakka olemast. Ma teenisin tema ees, kes ta on püha, tema telgis. Nõnda kinnitati mind Siionisse. Linnas, mida ta armastas samamoodi kui mind, leidsin ma rahu ja Jeruusalemm sai minu valitsemise paigaks. Ma ajasin oma juured auväärse rahva sisse. Issanda rahvas on minu pärisosa".

See on Jumala Sõna.

(Vastulaul Ps147 ,12-13. 14-15. 19 R: 1)

R: Jumala Sõna on lihaks saanud.

Ülista, Jeruusalemm, Issandat,
kiida, Siion, oma Jumalat.
Sest tema on teinud tugevaks su väravate riivid,
õnnistanud sinu lapsi su keskel.

R:

Tema hoiab su piiridel rahu,
toidab sind parima nisuga.
Tema saadab oma käsu maale,
kiirelt kulgeb tema sõna.

R:

Tema kuulutab Jaakobile oma sõna,
Iisraelile oma sätteid ja seadusi.
Nii pole ta teinud ühelegi rahvale,
ega ilmutanud neile oma seadust.

R:

(Teine lugemine Ef1 ,3-6.15-18)

Lugemine püha Pauluse kirjast efeslastele:

Kiidetud olgu Jumal ja meie Issanda Jeesuse Kristuse Isa, kes meid on õnnistanud oma Vaimu õnnistusega koguduse kaudu, mis on taevas koos Kristusega. Sest tema on meid Kristuses ära valinud enne maailma loomist, et me oleksime pühad ja laitmatud tema palge ees. Armastusest on tema meid armulikul tahtel ette määranud oma lapseõiguse osalisteks - tema jumaliku armu kiituseks. Ja selle on ta meile kinkinud oma armastatud Pojas. Sellepärast, kui mina sain kuulda teie usust Issandasse Jeesusesse ja teie armastusest pühade vastu, tuletan ma teid meelde oma palvetes, et meie Issanda Jeesuse Kristuse Jumal, au Isa, annaks teile tarkuse vaimu ning ilmutaks ennast teile nii, et te teda tunneksite. Valgustagu tema teie südame silmi, et te tunneksite seda lootust, milles teid on kutsutud, ja teaksite, milline on tema päranduse aurikkus pühade jaoks.

See on Jumala Sõna.

(Salm enne evangeeliumi 1Tm 3,16)

Halleluuja. Au sulle, Kristus, kellest kuulutati rahvastele,
au sulle, kellesse usutakse maailmas. Halleluuja.

(Evangeelium Jh1 ,1-18)

Lugemine püha Johannese evangeeliumist:

Alguses oli Sõna ja Sõna oli Jumala juures ja Sõna oli Jumal. Tema oli alguses Jumala juures. Kõik on tekkinud tema läbi ja ilma temata ei ole tekkinud midagi, mis on tekkinud. Temas oli elu ja elu oli inimeste valgus. Valgus paistab pimedusse, aga pimedus ei ole teda omaks võtnud. Jumal läkitas mehe, kelle nimi oli Johannes. Tema tuli valgusest tunnistust andma, et kõik hakkaksid uskuma tema läbi. Tema ise ei olnud valgus, vaid ta pidi tunnistama valgusest, sest tõeline valgus, mis valgustab iga inimest, oli tulemas maailma. Ja tema tuli maailma, mis oli tekkinud tema läbi, aga maailm ei tahtnud teda tunda. Ta tuli sellesse, mis tema oma, kuid omad ei võtnud teda vastu. Aga kõigile, kes ta omaks võtsid, andis ta meelevalla saada Jumala lasteks - kõigile, kes usuvad tema nimesse, kes ei ole sündinud vereteed, ei lihalikust tahtmisest ega mehe tahtmisest, vaid Jumalast.

Ja Sõna sai lihaks ja elas meie keskel ja me nägime tema au - Isa ainusündinu au täis armu ja tõtt. Johannes tunnistab temast ja hüüab: "Tema ongi see, kellest mina ütlesin: See, kes tuleb pärast mind on olnud enne mind, sest tema oli olemas enne kui mina". Jah, meie kõik oleme tema täiusest osa saanud - armu armule lisaks, sest seadus on antud Moosese läbi, aga arm ja tõde on tulnud Jeesuse Kristuse kaudu. Jumalat ei ole keegi kunagi näinud. Ainusündinud Poeg, kes on Isa süles, on meid teda tundma õpetanud. See on Issanda Sõna.

Sissejuhatus

Armas kogudus, üks noorpaar kolis uude majja ja kinnitas ukse kohale hobuseraua. Tuttavad küsisid: "No ega teie, noored haritud inimesed, ometi ebausklikud pole?" Nemad aga vastu: "Oh ei, muidugi mitte, aga ma oleme kuulnud, et hobuseraud toob õnne isegi nendele, kes ei usu..."

Meie alateadvuses, armsad õed ja vennad, on palju igatsusi, mis püsivad sellest hoolimata, et me nende täitumisse ei usu. Vahel me pürgime oma õnne poole lausa lootusetute vahenditega. Aga kui järele mõelda, siis vähemalt meil, kristlastel, peaks olema ikka palju lootusrikkamaid vahendeid õnne ja igavese õndsuse jaoks kui üks vaene väsinud hobuseraud. Me loeme...

Jutlus

Armsad õed ja vennad, kes oli Jeesus, kas Jumal või inimene, või siis koguni Jumal ja inimene samaaegselt? Jumala Poja ilmumine seadis kogu tema järgijaskonna enneolematute küsimuste ette, mis tulid ühtsuse huvides võimalikult kiiresti lahendada. Küsimus Jeesuse loomusest valdas teoloogide meeli kuni seitsmenda sajandini, mil kujunesid välja senini püsima jäänud käsitlused.

Teisel sajandil elanud ja juutlusest mõjutatud varane kirikuisa Tertullianus ning tema hilisem järgija Noetus Smürnast vastustasid varaste apologetide Justinuse, Tatianuse ja Ireneuse kolmainsuseõpetust, kuna see oli nende arvates vastuolus ainujumala ideega. Nende vaateid tuntakse monarhianismi nime all, mis kaotas oma poolehoidjad lokaalsete sinodite keelavate otsuste survele.

Neljandal sajandil elanud usuõpetaja Arius väitis oma kolmainsuseõpetuses, et ainult Jeesuse taevane Isa on Jumal, Jeesus ise oli tema Sõna, kelle kaudu maailm loodi, aga põhimõtteliselt siiski ainult inimene. Arianism oli 4. sajandil üsna edukas ning oleks võinud mõnede Konstantinoopoli valitsejate toetusel isegi valdavaks saada. 381. aasta Konstantinoopoli kirikukogul mõisteti see õpetus hukka, kuid kaotas oma viimased poolehoidjad alles 6. sajandil.

Umbes sadakond aastat hiljem tekkinud Nestoriuse õpetuse järgi olid aga Jumal ja inimene Jeesuses nagu kaks isikut, kes olid ühendatud armastuse sidemega, nii et Jeesus oli pigem Jumal kui inimene. Nestoriuse õpetus, niinimetatud monofüsiitlus, mõisteti küll 451. aastal toimunud Halkedoni konstiilil hukka,

kuid see ei seganud Süüria, Egiptuse, Etioopia, Eritrea ja Armeenia ortodoksi kirikuid tema vaateid üle võtmast ja tänini nende järgi õpetamast.

Peale selle tunneb teoloogia ajalugu veel monoteletismi, rooma keiser Herakleiose õpetust, mille järgi oli Jeesus küll samaaegselt nii Jumal kui inimene, kuid tahe oli temas allutatud Jumalale ainuüksi. See õpetus pälvis hukkamõistu 680. aastal toimunud III Konstantinoopoli kontsiilil.

Nii Rooma katoliiklus kui Konstantinoopoli õigeusk, kes siinmainitud kirikukogudest võitjana välja tulid, õpetavad tänapäevani, et Jeesus on üks isik, kellel on kaks loomust: ta on nii Jumal kui inimene ja tal on üksainus tahe.

Mida on aga meil kõigest sellest ajaloolisest arengust õppida? Me elame ju maailmas, kus kirikute ja usutunnistuste arv ulatub kümnetesse tuhandetesse ja teoloogidel on vabad käed muuhulgas Jumalast Isast, Jeesusest ja nende omavahelistest suhetest uusi kontseptsioone leiutada. Paljud ei usu ei Jumalasse ega pea Jeesust ajalooliseks isikuks, ning poolehoidjaid leidub ka teooriale, et Jeesus polnud ei Jumal ega inimene, vaid tulnukas, kes tuli kontrollima ja mõjutama planeedil Maa korraldatud eksperimendi kulgu.

Miks võiks siiski öelda, et seisukoht, mis vanades kirikutes valdavaks sai, on kõige mõistlikum kombinatsioon Jumala isikute kokkukuuluvusest ja nende tahtest?

Põhjus on ilmselt moraalsetes järeldustes. Kui Jeesus oleks ainult Jumal, siis tähendaks see, et tema moraliõpetus ei oleks inimestele kohustuslik. Kuidas peaks inimene suutma elada põhimõtete järgi, mis on jõukohased ainult Jumalale? Umbes samale järeldusele võiks jõuda ka vastupidise väite korral, et Jeesus ei olnud Jumal vaid ainult inimene: inimese autoriteedile ja eeskujule saab vastandada omaenda inimliku arvamuse ja mõista tema sõnu leigelt mõjuva soovitusena.

Seega ei ole ühemõtteline selgus ja teadmine alati kõige parem põhimõte, millest siin maailmas juhinduda. Sest kui Jeesus on samaaegselt nii Jumal kui inimene - kui me ei tea täpselt, kellena ta kõneleb - just siis sunnivad tema sõnad meid tegema oma parima, et tema õpetust ja eeskujut järgida, et püüelda inimväärse elu poole nii iseenda kui ligimese jaoks.

Armsad õed ja vennad, pühakirjasõnast võib väga erinevalt aru saada, ühele ja samale kirjakohtale anda rohkesti erinevaid tõlgendusi, kuid me peame meeles pidama, et Jumal on alati targem kui inimene. Tema ilmutuse üheks tunnuseks on inimloomusega arvestamine, mille positiivne mõju jääb püsima ka ajaloo keerdkäikudes ja vapustustes. Sellepärast ei peagi uus olema parem kui vana, kui me oskame vana uues kontekstis taas üles leida. Aamen.